[2023] 3ਐਸ ਸੀ ਆਰ

ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ

ਬਨਾਮ.

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ

(2017 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 490)

24 ਜਨਵਰੀ, 2023

[ਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਅਤੇ ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973: ਸੈਕਸ਼ਨ 374 (2)-ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਅਪੀਲ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ-ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪਿਛਲੀ ਰੰਜਿਸ਼ - ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਬਚੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੂ/ਐਸ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. 302 ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਆਦੇਸ਼ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ - ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -3 ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ, ਅਖੌਤੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ - ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਿਯਮ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ-ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। – ਦੋਸ਼ ਲਗਾਓ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ 1.1 ਪਿਛਲੇ 10 (ਦਸ) ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਹੱਤਿਆ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਜੀ ਦੁਰ੍ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਨਮਕ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31][238- ਡੀ-ਐੱਫ]

1.2. ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਕਿਉਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਸਥਾਨ ਐੱਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਸਥਾਨ ਐੱਸ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ 1-2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ. ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਥਾਣਾ ਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਜੀ. ਡੀ.' ਉਹ ਪਿੰਡ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਐਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 32] [238-ਐੱਫ ਐੱਚ; 239- ਏ-ਬੀ]

1.3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਇੱਕ 'ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ' ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਐੱਮਐੱਲ ਦੁਆਰਾ ਐੱਨ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਹੀਂ

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਸਐਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ 4 (ਚਾਰ) ਦੋਸ਼ੀ "ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ" (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਅਤੇ "ਕਤਲ" ਨਹੀਂ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਸੰਸਕਰਣ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ) ਐਨ. ਦੁਬਾਰਾ, ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐੱਮਐੱਲ ਨੇ ਐੱਨ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕੀ ਐੱਸਐੱਲ ਨੇ ਵੀ ਐੱਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਐਸਐਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 33][239-ਸੀ-ਈ]

1.4. ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਿਰਪੱਖ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਐਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 34][239-ਐੱਫ-ਜੀ]

1.5. ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੀਐੱਲ ਅਤੇ ਕੇਐੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ ਕਿ ਕੇ, ਸੀਐੱਲ ਅਤੇ ਕੇਐੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐੱਸਐੱਲ ਦੁਆਰਾ' ਕਾਂਤਾ 'ਨਾਲ ਐੱਨ ਦੀ' ਕੁੱਟਣ 'ਅਤੇ ਐੱਮਐੱਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ' ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨਾਂ (ਕੇ, ਸੀਐੱਲ ਅਤੇ ਕੇਐੱਚ) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।[ਪੈਰਾ 35][239- ਜੀ-ਐੱਚ; 240- ਏ-ਬੀ]

1.6. ਧਾਰਾ 161, ਸੀ. ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਬਿਆਨ। ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 24 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ,

ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 38][240- ਐੱਫ]

1.7. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 5 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ 1.30 p.m. 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਖੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰ (ਜ਼) ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਅਸਫਲਤਾ/ਅਣਗਹਿਲੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ. ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਲਿੰਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39][240- ਜੀ-ਐੱਚ; 241--ਏ-ਡੀ]

1.8 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐੱਮ. ਐੱਲ. ਕੋਲ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਬੰਦੂਕ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ/ਅਣਗਹਿਲੀ,

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ, ਪਦਾਰਥਕ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 40][241-ਈ-ਐੱਫ]

1.9. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ, ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 41][241-ਜੀ]

1.10. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਨੁਕਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਆਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਸਕੇ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 42][242-ਬੀ-ਐੱਫ]

1.11. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ,

ਉਹ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 43] [242-ਜੀ; 243-ਏ]

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 719: [2009] 13 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 774-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2009] 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 774	ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 23

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਃ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 490.

1986 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ. 539 ਵਿੱਚ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 09.07.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ.491 ਦੇ ਨਾਲ.

ਮੁਕੇਸ਼ ਕੇ. ਗਿਰੀ, ਵਕੀਲ ਡਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅੰਕੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਪਵਨ, ਮੇਮਨਸਕ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਦਿਕਾ, ਐਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਜੇ.

ਚੁਣੌਤੀ

ਇਹ ਦੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ, ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 9 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1986 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 539 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ [ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ", ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ)] ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ 29 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐੱਸ.ਟੀ 1985 ਦੇ.499

ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.)

2. ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ 5 ਸਤੰਬਰ 1985 ਦੀ ਸਵੇਰ ਕਰੀਬ 10.00 ਵਜੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਲਗਭਗ 12.10 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ"., ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ) ਇੱਕ ਡਾ. ਮੋ. ਹਨੀਫ ਖਾਨ ਉਕਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ। ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ, ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ, ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕਾਲਿਕਾ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁੱਛੋ

3. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਬਹਾਦੁਰ ਚੰਦਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤਿਲਹਰ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਨ) ਰਾਮ ਪਾਲ ਸਾਗਰ, ਐੱਸ.ਆਈ.ਅਤੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਰਾਮ ਪਾਲ ਸਾਗਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਚਾਰਜ(ਐੱਸ)

4. ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ 4 (ਚਾਰ) ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਲਿਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇਃ "ਚਾਰਜ I, ਸਾਂਵਲ ਸਿੰਘ, II ਐਡੀਸ਼ਨਲ। ਸੈੱਸ. ਜੱਜ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦਿਓਃ -

1. ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ
2. ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ
3. ਬਾਬੁਲ ਰਾਮ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ 05.09.85 ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ

10.00. ਪਿੰਡ ਫਤਿਹਪੁਰ ਬੁਜ਼ੁਰਗ ਉਰਫ ਮੁਹੰਮਦਪੁਰ, ਥਾਣਾ ਤਿਲਹਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਃ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਪਿੰਡ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਬੁੱਧੂ ਖਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁੰਨਾ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨੇ ਤਮੰਚਾ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ ਨੇ ਕਾਂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਥੀ ਕਾਲਿਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਸੈਸ਼ਨਾਂ.
ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਅਜ਼ਮਾਓ
5. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ 5 (ਪੰਜ) ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

6. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ। ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਉੱਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨਃ

(1) ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਜਖਮ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਦੀ ਭੌਂ ਦੀ ਕੰਧ ਤੋਂ 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉੱਪਰ ਮੈਗਟਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
(2) ਹੇਠਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੇਠਾਂ ਠੋਡੀ ਉੱਤੇ 4 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਜਖਮ. ਮੱਝਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
(3) ਸੜੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਮੂੰਹ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ.
(4) ਨੱਕ ਦੇ ਉੱਪਰ 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਡੂੰਘੇ ਪੇਟ ਦੇ ਖੋਲ ਦੇ ਉੱਪਰ 17 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ. ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਫੈਲਣਾ।
(5) ਪੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਾਭੀ ਦਾ ਟੈਂਟੂ ਲਗਾਉਣਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ.
(6) ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 6 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਕਮਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਇਲੀਏਕ ਕਰੈਸਟ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ.
(7) ਸੱਜੇ ਪੱਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 15 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੇਠਾਂ ਇਲੀਕਾ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ (ਕੀੜੀ) ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਹੈ।
(8) ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੱਜੀ ਪੱਟ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ 12 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਇਲੀਆ ਕਰੈਸਟ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ।

7. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮੌਤ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ ਵਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ"; ਸੱਟ ਨੰ. 5 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੱਟ 7 ਅਤੇ 8 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਕਾਸ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਤਮਾਂਚਾ ਦੇ ਸ਼ਾਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਟ ਨੰ. 1, 2, ਅਤੇ 3 ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸਨ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ. 4 "ਕਾਂਤਾ" ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

8. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ, ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ (ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਵਿਚਕਾਰ 10 (ਦਸ) ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਜਸਵੰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੀਓ ਲਾਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ 'ਆਜੂਧੀ' ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਰਾਇਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਜੁਤਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁੱਧੂ ਖਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 4 (ਚਾਰ) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤ ਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ, ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ, ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕਾਲਿਕਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 'ਬੰਦੂਕ' (ਬੰਦੂਕ) 'ਕਾਂਤਾ' (ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਵਾਲਾ ਹਥਿਆਰ) 'ਤਮੰਚਾ' (ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਬੰਦੂਕ) ਅਤੇ' ਲਾਠੀ '(ਸੋਟੀ) ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਉਹ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਾਲਿਕਾ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਾਂਤਾ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤੇ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਕੇਦਾਰ, ਹੇਮਰਾਜ, ਖਾਮਕਰਨ ਅਤੇ ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੇਮਰਾਜ ਨੇ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਮਰਾਜ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਗਏ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਡਾ. ਹਨੀਫ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ' ਤੇ ਡਾ. ਹਨੀਫ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਡਾ. ਹਨੀਫ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਰਿਪੋਰਟ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੁਨਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ।

9. ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 'ਪੇਅਰਵੀ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਾਰਾਇਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕਰਾਸ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 107/116, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਵੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ. ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਰਾਇਣ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਸੀ। 'ਆਜੂਧੀ' ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵੈਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੱਕ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ 'ਮਾਰਪੀਟ' ਜਾਂ 'ਪੈਰੋਕਾਰੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ "ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ" ਪਰ ਹਨੀਫ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

10. ਹੇਮਰਾਜ, ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਵਜੋਂ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਭੈਣ ਗੋਪਾਲਪੁਰ ਢਾਡੀਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੋਹੰਦੀਪੁਰ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 1-2 ਮੀਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਗੋਪਾਲਪੁਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਮੁਹੰਦੀਪੁਰ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੁੱਧੂ ਖਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਬੰਦੂਕ, ਕਾਂਤਾ, ਤਮੰਚਾ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੋ ਰਾਹਗੀਰ ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾ ਰਹੇ ਕੇਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਨਾਰਾਇਣ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੱਖਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

11. ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕੇਦਾਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਨਵਰ ਚਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਅਤੇ ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਉਸ ਦੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, 20 (ਵੀਹ) ਤੋਂ 25 (25) ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪਤਾ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

12. ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਸਾਗਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਮਰ ਦੀ ਸੱਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ' ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਸੀ।

13. ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।

14. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਡਾ. ਹਨੀਫ, ਕੇਦਾਰ, ਛੰਗੇ ਲਾਲ, ਖੇਮਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਤਾਂ ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਤਮੰਚਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਤਾ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਜਾਂ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

15. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ, ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਪਟ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਕੇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਗਾਰੰਟੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 29 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਜੱਜ ਨੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ, ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।
ਅਪੀਲ.
16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ, ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।
17. ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ; ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

18. ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ, ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਣ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ' ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 1986 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 539 ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 6 ਮਾਰਚ, 2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
20. ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 11 ਸਾਲ ਅਤੇ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। 10 ਜਨਵਰੀ, 2023 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਿਹਤਰ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

21. ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੇ. ਗਿਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ,

ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ

22. ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ (ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦਰਮਿਆਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੈਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਮਰਾਜ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਬਿਆਨ, ਧਾਰਾ 161, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ 29 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੇ 24 (ਚੌਵੀ) ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਾ. ਹਨੀਫ, ਕੇਦਾਰ, ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

23. ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 719 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। (ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ).

24. ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਦੀ ਡਬਲ ਬੈਰਲ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਪਈ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗੋਲੀ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ।

25. ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

26. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਤਿਆਗੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕਮੀਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਉੱਤੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

27. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਧ ਦੇਵੇਗਾ।

ਫੈਸਲਾ

28. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹਨਃ

(ਏ). ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 134, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਾਤਰਾ। ਇੱਕ ਸੀਕੁਇਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ, ਜੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ). ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। :

(i)ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ;
(ii) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ;
(iii) ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ।(ਐੱਸ). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
(ਐੱਸ). ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਠੋਸ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।
(ਡੀ). ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
(ਈ). ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਦਰਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

29. ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਕਮੀ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹ ਕਤਲ ਦਾ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੇਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਰਾਇਣ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ।

30. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 10 (ਦਸ) ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ (ਨਾਰਾਇਣ) ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫੈਲੇ ਵੈਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ

ਧਾਰਾ 313, ਸੀ. ਆਰ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਪੀ ਸੀ. ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਪੀ ਸੀ. ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 (ਦਸ) ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਸਵੰਤ (ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦਰਮਿਆਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ, ਉਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਜਸਵੰਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵੈਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 145, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ ਸੀ. ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

31. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਕਥਿਤ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10 (ਦਸ) ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਜੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਨਮਕ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੈਟਲਡ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

32. ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਕਿਉਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੁੱਡਾਗੰਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦੇ ਨੇਵਦੀਆ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਫਤਿਹਪੁਰ ਬੁਜੁਰਗ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤਿਲਹਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ 1-2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ. ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ

ਇਹ ਘਟਨਾ ਥਾਣਾ ਤਿਲਹਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੋਪਾਲਪੁਰ ਢਾਡੀਪੁਰਾ ਉਹ ਪਿੰਡ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ "ਫਤਿਹਪੁਰ ਬੁਜਰਗ ਉਰਫ ਮੁਹੰਦੀਪੁਰ" ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

33. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਇੱਕ 'ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ' ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸਾਰੇ 4 (ਚਾਰ) ਦੋਸ਼ੀ "ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ" (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਾ ਕਿ "ਕਤਲ" (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਸੰਸਕਰਣ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ) ਨਾਰਾਇਣ। ਦੁਬਾਰਾ, ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਨੇ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਓ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੀਓ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

34. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ।

35. ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਦਾਰ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ ਜੋ ਕੇਦਾਰ, ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਸਨ।

ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ' ਕਾਂਤਾ 'ਨਾਲ' ਕੁੱਟਣ 'ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ' ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ (ਕੇਦਾਰ, ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ) ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

36. ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੇਦਾਰ, ਛੰਗੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਡਾ. ਹਨੀਫ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੀ ਡਾ. ਹਨੀਫ਼ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਵਰਜ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਬੱਦਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਹਨੀਫ਼ ਸ਼ਾਇਦ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਡਾ. ਹਨੀਫ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਸੰਗਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

38. ਪਹਿਲਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 161, ਸੀ. ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਬਿਆਨ।. ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 24 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

39. ਦੂਜਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 5 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ 1.30. 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ/ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਖੌਤੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਲਿੰਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

40. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਥੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਕੋਲ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਬੰਦੂਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.
ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ/ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ, ਪਦਾਰਥਕ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

41. ਤੀਜਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੱਟ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 7, ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਐਂਟਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 8 ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਟਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਪੁਆਇੰਟ ਸਨ। ਗੋਲੀਆਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਸੱਜੀ ਪੱਟ ਵਿੱਚ ਵਿੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਕਾਸ ਬਿੰਦੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਅਜੇ ਵੀ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ "। ਵੱਖਰੇ ਨਿਕਾਸ ਬਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਨੰਬਰ 6 ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੁਆਰਾ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਨਿਕਾਸ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਮੈਮੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਗੋਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

42. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਨੁਕਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਆਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਸਕੇ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

43. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 29 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ,

ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ [ਦੀਪੰਕਰ ਦੱਤਾ, ਜੇ.]

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 9 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਅਪੀਲ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

44. ਅਪੀਲਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ: ਤਮਨਾ, ਐਲ ਸੀ ਆਰ ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler